

L'estat de la R+D

L'entrevista

«Tot i les retallades, no ha baixat la productivitat»

Josep Maria MARTORELL Director general de Recerca de la Generalitat

JOAN CORTADELLAS

▶▶ Josep Maria Martorell, a la seu de la Secretaria General d'Universitats i Recerca, dependent del Departament d'Economia de la Generalitat.

ANTONIO MADRIDEJOS
BARCELONA

Tret d'excepcions, de la Generalitat no depèn la política pública de projectes per a R+D, els fons necessaris per poder investigar, que se sostenen gràcies als plans de recerca del ministeri i a les aportacions exteriors i privades. No obstant, l'Administració catalana té un pes clau en el que el director general defineix com a *aportació basal*, que inclou sous, equipaments i beques.

–¿Com està responent el sistema científic de Catalunya?

–Tot i les retallades, no ha baixat la productivitat.

–¿I per què?

–A més a més de la inèrcia, dels treballs ja iniciats abans de la crisi, l'explicació que hi donem és que la reducció de finançament ha sigut intensa en aquelles qüestions relatives a les condicions de treball, com un descens de les retribucions del 20%, sobretot en el professorat universitari, però no ha afectat els aspectes que determinen quantes persones segueixen en el sistema. Tot el que concerneix pressupost

d'estudiants de doctorat, investigadors *postdoc* i sèniors, com el programa ICREA, ha augmentat. La gent se segueix esforçant malgrat que les seves condicions retributives s'han reduït.

–¿La direcció general no ha perdut més d'un 20% de pressupost?

–Però no en aquestes qüestions.

–Llavors, ¿d'on es perd?

–Una part és perquè hem deixat de sufragar coses que no eren pròpia recerca, com suports a màsters estranys i alguns centres i xarxes d'estudi, així com algunes aportacions basals a institucions que, crec, han pogut assumir-ho sense reduir els seus efectius.

–En qualsevol cas, sí que hi ha hagut un descens del personal de R+D.

–Això va ser en anys anteriors. En l'última enquesta de l'INE, i amb l'excepció del País Basc i Navarra, que són casos especials, Catalunya és l'única comunitat en què el nombre de persones dedicades a R+D no cau.

–¿Hem tocat fons?

–Confio que sigui així. Aquest any

crec que no hi haurà tanta baixada perquè l'Estat jura i perjura que el pla nacional de recerca es resoldrà aviat i es recuperarà el temps perdut. Si es frenen els plans, que són un dels llocs principals per buscar diners, és clar que es nota. Però en això nosaltres no podem fer gran cosa.

–Però podem créixer a Europa.

–Sí, però compte. És espectacular l'augment aconseguit pels investigadors catalans, que han captat 900 milions d'euros el 2013, però si els plans nacionals no es recuperen, no n'hi haurà prou per compensar. A més, no tots els grups afectats per les retallades i els endarreriments en els plans estatals tenen potencial per anar a buscar ajuda als fons europeus.

–¿Quin és el centre que, de mitjana, capta més diners?

–En volum absolut crec que és el **Centre de Regulació Genòmica**, però també hi ha centres punters més petits. Si miréssim beques europees Advanced Grants per nombre d'investigadors, el primer és possiblement el Centre de Recerca en Economia Internacional.

«Podríem captar més diners a Europa, però no n'hi hauria prou si no millora l'aportació del ministeri»

–No obstant, hi ha centres que també pateixen el que vostè anomena «la qüestió basal». Per exemple, hi ha hagut problemes laborals a l'Idibell, el VHIR, el Cresa, l'Idibaps...

–Cada cas és un món. De tots aquests, només el Cresa ha tingut una reducció del finançament basal.

–¿Llavors, per què hi ha acomiadaments?

–Perquè potser la gestió no ha sigut del tot adequada. I perquè han disminuït els projectes, i amb aquests projectes s'estava pagant a la gent.

–Una de les senyes d'identitat dels centres Cerca [la xarxa d'instituts dependent de la Generalitat] és l'autonomia de gestió. ¿No correm el risc que els directors es perpetuïn sense fer-ho bé?

–És un risc, és evident, però per a nosaltres és millor assumir-lo que intentar evitar-lo d'arrel amb un sever control. En els últims tres anys, dels 46 centres, en més de la meitat hi ha hagut canvis en la direcció o en la gerència.

–¿És perquè es jubilen?

–En alguns casos sí, però en altres no. Els directors són controlats en certa manera, han de complir un contracte programa. Si no ho fan, això pot implicar canvis en la direcció estratègica.

–Són les famoses avaluacions. ¿Han aprovat tots?

–Les avaluacions no tenen notes finals, sinó comentaris en diversos capítols com producció, política de transferència, gestió. Alguns ho han fet tot excepcional, i n'hi ha d'altres que en alguns capítols sí que tenen recomanacions de canviar l'estratègia. Això ho acorda el patronat i es plantegen coses diferents.

–¿És el que va passar amb Izpisúa?

–La relació amb ell és extraordinàriament correcta i li reconeixem la vàlua, però feia mesos que ens estàvem plantejant el model. Cadascú és lliure de seguir o no amb el projecte. Si no hagués saltat a la premsa, hauria sigut un procés natural.

–Com anuncien des de fa anys, ¿tindrem fusions entre centres?

–Ja s'han tancat diversos casos. Els dos centres de nanotecnologia ja són un, i passarà el mateix amb l'Institut de Geomàtica i el Centre de Telecomunicacions. El CREAL ho està treballant amb l'Institut de Salut Global. I hi ha negociacions entre l'Institut de Ciències Cardiovasculars i l'Hospital de Sant Pau i entre l'Institut de Medicina Personalitzada i Can Ruti.

–¿És perquè no funcionaven?

–No. L'objectiu és tenir massa crítica, més ressonància internacional. Ni guanyem en sous ni estalviem en edificis. Això segueix tot igual.

–¿Segueixen volent absorbir els centres catalans del CSIC?

–Sí, però tal com estan les coses el que fem ara és optar per col·laborar. Hi ha una bona relació. ≡